

Előszó.

Magyarország fennállásának ezeréves ünnepén nyugodtan várja vendégeikül nemcsak Európa, hanem az egész művelt világ népeit is.

Nemzetünk, mely idegenként fegyverrel szerzett hont e világ-rész közepén, mely erkölcsi nemességével és erejével mégis rövid idő alatt méltóan emelkedett műveltebb szomszédai sorába, sőt mely később, csodás bajnoki harcokban, századokon keresztül egymaga védte nyugat szépen felvirágzó kulturáját: meg akarja mutatni, hogy hosszú ádáz küzdelmei dacára megizmosodott államot, művelődésben folyton emelkedő társadalmat, tudomány- és művészeti-, ipar- és kereskedelmi-, valamint közgazdasági téren buzgón törekvő intézményeket tudott létesíteni, melyeknek sikerei, a legrégebb kulturális nemzetek vicmányainak derék versenytársai, fényesen dokumentálják népünk üde életerejét, lankadatlan munkásságát.

Szíves segítői voltak a nagy alkotásokban hazánk idegen nyelvű fiai, készségesen működvén vele együtt a magyar nemzet integritásának megszilárdításán: ezeréves dicső történelmünkben számos tündöklő lap az örök, a magasztos ünnep fénye egyenlően árad valamennyiünkre.

Hazánk lakosai a civilizáció haladásával természetszerűen tértek át a nomád legeltetési rendszerről a földművelésre és e nagy fontosságú átalakulással felmerült az ármentesítés szükségése is. Mintegy két századdal ezelőtt találjuk nálunk első

nyomait az ármentesítésnek, de leginkább csak ott, a hol csekély munkát kívánó művekkel kisebb területeket lehetett megvédeni. Erre vonatkozó törvényünk azonban még a múlt században nem volt. Csak a jelen század elején rendeli az 1807. évi XVII. t.-cz., hogy az ármentesítési költségeket az érdekelt földtulajdonosok kötelesek viselni. Ezen alapon jutott lassan-lassan a vízrendezés az ármentesítő társulatok kezébe s lett az ország felvirágzásának egyik hatalmas tényezője, melyről, a kik kezelik, szintén számolni vágyunk.

Ezen cél sugallta az **alsó fehér-körösi ármentesítő, az aradmegyei ármentesítő és bel-vízszabályozó, a berettyó-körösi vízszabályozó és ármentesítő, a fekete-körösi ármentesítő, a hosszafoki ármentesítő, a Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő és a tóközé-istvánházi ármentesítő társulatoknak**, melyek a Körösök és a Berettyó völgyében közel egy fél század óta fáradoznak a vizek rendezésével: elhatározását, hogy a kultúra érdekében e téren kifejtett működésük eredményeit, megalakulásuktól kezdve a legújabb időkig, egy **közös Monografiában** megörökítik. S kitüntető közös bizalmuk e mű szerkesztésének nehéz feladatát az 1894. év folyamán alólírotra ruházta.

Bár egyrészt örömmel fogadtam el e megbízatást, mert legszebb jutalmannak tekintém a Körös-Berettyó völgy érdekelt-sége részéről, az ugyanazon völgy vízrendezése érdekében hivatás-szerűleg kifejtett működésemért: másrészt azonban nem fojthatám el az aggódó kétségeskedést, hogy vajjon e munkát elvégezhetem-e kellőleg és úgy, a mint azt az ügy érdeme megkívánja. Őszinte akarat és igyekevés voltak munkatársaim: ők lesznek a szakértő bíráló előtt, ha szükséges, pártolóim.

Még csak néhány szót a mű elrendezéséről:

Monografiánkat, tekintettel a tárgyalandó anyag nagy hal-mazára, szorgosan gyűjtött s kiválasztott adatok alapján, könnyen áttekinthető alakban igyekeztem egybeállítani.

Ezért tartottam szükségesnek az egész mű felosztását **egy általános részre**, melynek czíme: „**A Körös és Berettyó völgye**,” s mely több fejezetben tárgyalja: a völgy földrajzi és geologiai viszonyait, történeti eseményeit, vízrajzát, árvizeit, népes-ségét; továbbá előadja a szabályozás és ármentesítés fejlődésének

történetét, az ármentesítés befolyását a gazdasági viszonyokra és a vízrendezés összes költségeit; és egy második részre, mely: **„A társulatok története“** czimmel több fejezetben a Körös-Berettyó vidékek vízrendező társulatainak specziális történetét tartalmazza.

Végül kedves kötelességet teljesítek, midőn feladatomban megoldásában lelkes és buzgó támogatóimnak: dr. Pethő Gyula magy. kir. országos főgeológus, Szántó Menyhért földművelésügyi miniszteri titkár, Oláh György békéscsármegyei tiszti főügyész, Tatár Zoltán berettyó-körösi vízszabályozó és ármentesítő társulati főmérnök, Szarvassy Arzén, Pósa Károly és Bodoki Kálmán kir. mérnök uraknak e helyen is legőszintébb köszönetemet nyilvánítom.

Kelt Budapesten, 1896. év május havában.

Gallacz János.